

Analiza i interpretacja tekstu literackiego – ćwiczenia. *Makbet*: przyczyny upadku bohatera

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Mapa myśli](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: William Szekspir, *Makbet*.
- Źródło: Jan Kott, *Szekspir współczesny*, Warszawa, s. 109–114.

Analiza i interpretacja tekstu literackiego – ćwiczenia. *Makbet*: przyczyny upadku bohatera

Ludolf Bakhuizen, *Rozbicie okrętów w czasie sztormu 1-3 marca 1694 r.*, ok. 1694

Źródło: Muzeum Narodowe w Warszawie, domena publiczna.

W tym materiale przećwiczmy umiejętność pisania prac pisemnych z języka polskiego. Podczas sprawdzianów i egzaminów największą trudność sprawia uczniowi podejmowanie samodzielnej analizy tekstu będącej podstawą do dalszej interpretacji. Podpowiadamy, na co warto zwrócić uwagę, by zrozumieć tekst literacki, a następnie napisać pracę argumentacyjną będącą próbą jego interpretacji.

Twoje cele

- Przeanalizujesz fragmenty *Makbeta* Williama Szekspira pod kątem użytych tam środków stylistycznych.
- Przeanalizujesz przemianę, jaka zachodzi w bohaterze utworu.
- Wskażesz przyczyny upadku Makbeta, bazując na fragmencie tekstu utworu.

Przeczytaj

Makbet Williama Szekspira to dramat poruszający problem zła, ambicji, przekraczania granic moralnych i tego, że z raz obranej drogi trudno zejść. Tytułowy bohater przechodzi przemianę: z postaci targanej wyrzutami sumienia i rozterkami staje się kimś bezwzględny i owładnięty żądzą panowania. Nie tkwi w tym sam: jego towarzyszką i powiernicą jest żona, równie złowieszcza Lady Makbet.

Jak pisał teoretyk teatru, Jan Kott:

” Jan Kott

Szekspir współczesny

Zdławienie buntu postawiło Makbeta w pobliżu tronu. Może zostać królem, a więc musi zostać królem. Zabija prawowitego władcę. Zabić musi świadków zbrodni i tych, którzy ją podejrzewają. Zabić musi synów i przyjaciół tych, których przedtem zabił. Potem musi zabijać wszystkich, bo wszyscy są przeciwko niemu:

Wzdłuż i wszerz przetrząsnąć kraj.

Tych, co sięją panikę - powiesić. Podaj mi zbroję.

W końcu sam zostanie zabity. Odbył całą drogę po wielkich schodach historii.

Źródło: Jan Kott, *Szekspir współczesny*, Warszawa, s. 109–114.

Według badacza ambicja Makbeta staje się więc koniecznością, możliwość objęcia władzy przeradza się w obowiązek. Szekspir ukazywał bowiem tragizm losu ludzkiego, który wynika nie tyle ze zrządeń bogów, co tkwiących w duszy człowieka mrocznych namiętności.

Jan Kott

” Szekspir współczesny

Historia w *Makbecie* jest lepka i gęsta jak [breja](#) i krew. Po prologu z trzema wiedźmami – właściwa akcja *Makbeta* zaczyna się od słów Dunkana:

Kim jest ten człowiek, co tak broczy krwią?

Unurzani we krwi są tutaj wszyscy: mordercy i ofiary. Unurzany we krwi jest świat. Mówi Donalbein, syn Dunkana:

Tu każdy uśmiech jest nożem, Im kto krwią bliższy, tym bliższy krwotoku.

Krew w *Makbecie* nie jest tylko przenośnią, jest materialna i fizyczna, wypływa z ciał pomordowanych. Osiada na rękach i twarzach, na sztyletach i mieczach. Mówi Lady Makbet:

Kilka kropel wody

Oczyści nas z plamy tego czynu.

Jakże on wtedy będzie lekkim!

Bob Frazer w roli Makbeta podczas festiwalu szekspirowskiego *Bard on the Beach* w Kanadzie w 2012 r.

Źródło: Flickr, licencja: CC BY 2.0.

[...]

Ambicja jest tutaj zamiarem morderstwa i planem morderstwa. Strach jest pamięcią o morderstwach, które były, i lękiem przed koniecznością nowej zbrodni.

Wielkim morderstwem, prawdziwym morderstwem, morderstwem, od którego zaczyna się historia, jest zamordowanie króla. Potem już trzeba zabijać. Tak długo, aż ten, który zabijał, sam zostanie zabity. Nowym królem będzie ten, który zabił króla. [...] Ale w *Makbecie* ten ciąg morderstw nie jest logiką mechanizmu, ma w sobie coś z przerażającego rozrastania się sennego koszmaru.

Źródło: Jan Kott, *Szekspir współczesny*, Warszawa, s. 109–114.

Kott wskazuje na krew jako element kluczowy dla dramatu, dla rozwoju akcji, ale i konstrukcji świata przedstawionego. Wyróżnia także [makiawelliczną](#) ambicję jako kluczową motywację dla kolejnych morderstw dokonywanych przez Makbeta.

” Jan Kott

Szekspir współczesny

MAKBET

Czy bardzo późno? Jaka pora nocy?

LADY MAKBET

Noc sama nie wie, czy jest jeszcze nocą,

Czy już porankiem.

Większość scen dzieje się w nocy. Są wszystkie godziny nocy: późny wieczór, północ i blady świt. Noc jest tutaj ciągle obecna, przypominana i przywoływana nieustannie i natrętnie; w metaforyce; „Nie ujrzy słońce tego jutra”, w inscenizacji: wnoszą, zapalają i gaszą pochodnie; w samym przebiegu akcji i w nagłych, jak zawsze u Szekspira, prozaicznych i wstrząsających realiach: „A teraz włóż nocną koszulę.” Jest to noc, z której wygnano sen. W żadnej z tragedii Szekspira nie mówi się tyle o śnie. Makbet zamordował sen. Makbet nie może już zasnąć. W całej Szkocji nie może już nikt zasnąć. Nie ma już snu, są tylko koszmary.

A gdy w śnie bydlęcym legną jak w śmierci...

Aktorka Sarah Bernhardt jako Lady Makbet, ok. 1884

Źródło: Nadar, licencja: CC BY-SA 2.0.

Przed tym snem gęstym i lepkim, w którym powraca jawa i który nie daje zapomnienia, przed snem, który jest mono-myślą o zbrodni, przed snem, który nie jest snem, ale koszmarem, bronią się nie tylko Makbet i Lady Makbet. Ten sam sen-koszmar dręczy Banka.

*Senność zaczyna mi ciążyć jak ołów,
Jednak spać nie chcę. Miłosierne moce!
Wyzwólcie mnie od tych przeklętych myśli,
Którym natura daje ujście we śnie.*

Zatruty został sen i zatrute zostało jądło. W świecie *Makbeta*, najbardziej obsesyjnym ze wszystkich światów, jakie stworzył Szekspir, morderstwo, myśl o morderstwie i lęk przed morderstwem przenika wszystko. W tragedii są tylko dwie wielkie role, ale trzecią z osób dramatu jest świat. Na twarze Makbeta i Lady Makbet patrzymy dłużej i dlatego łatwiej nam je zapamiętać, ale wszystkie twarze mają ten sam grymas i wykrzywione są tą samą trwogą.

Wszystkie ciała są tak samo umęczone. Świat *Makbeta* jest szczelny i nie ma z niego ucieczki. Nawet natura ma w nim charakter koszmaru. Jest tak samo nieprzejrzysta, gęsta i lepka. Jest z błota i majaków.

BANKO

Ziemia wydaje bańki tak jak woda:

...Gdzież one przysły?

MAKBET

W powietrze. Co się zdawało cielesne,

To się rozwiało jako z wiatrem oddech.

Źródło: Jan Kott, *Szekspir współczesny*, Warszawa, s. 109–114.

Kolejnym ważnym elementem konstrukcji literackiej dramatu jest według Kotta noc; to wówczas rozgrywa się większość scen dramatu. Taka strategia estetyczna dopełnia precyzyjnej konstrukcji świata, który badacz nazywa trzecią z osób dramatu.

Słownik

breja

papka; gęsta, półpłynna masa o nieprzyjemnym wyglądzie

makiawelizm

doktryna sformułowana przez Niccolo Machiavellego; pogląd etyczny, zgodnie z którym cele polityczne uświęcają wszelkie środki użyte do ich realizacji; makiawelizm usprawiedliwia nawet niemoralne postępowanie

prolog

(gr. *prólogos*) część rozpoczynająca dzieło, w której monolog albo dialog aktorski służył prezentowaniu konfliktu dramatycznego

[Pokaż więcej](#)

Mapa myśli

Polecenie 1

Zapoznaj się z mapą myśli, a następnie podaj najważniejsze twoim zdaniem przyczyny upadku Makbeta i uzasadnij swój wybór.

Polecenie 2

Z poniższych fragmentów utworu wypisz cytaty, które ilustrują przedstawione na mapie myśli przyczyny upadku Makbeta.

” William Szekspir

Makbet

Akt I Scena 7.

MAKBET

Jeśli to, co się ma stać, stać się musi,
Niechby przynajmniej stało się niezwłocznie.
Gdyby ten straszny cios mógł przeciąć wszelkie
Dalsze następstwa, gdyby ten czyn mógł być
Sam w sobie wszystkim i końcem wszystkiego,
Tylko tu, na tej doczesnej mieliźnie,
O przyszłe życie bym nie stał. Lecz zwykle
W podobnych razach tu już kaźń nas czeka.
Krwawa nauka, którą dajem, spada
Na własną naszą głowę. Sprawiedliwość
Zwraca podaną przez nas czarę jadu
Do własnych naszych ust. Z podwójnych względów
Należy mu się u mnie bezpieczeństwo:
Jestem i krewnym jego, i wasalem.

To samo zbyt już przeważnie potępia
Taki postępek – lecz jestem, co więcej,
I gospodarzem jego, który winien
Drzwi zamknąć jego zabójcy, nie, owszem,
Sam mu do piersi zbójczy nóż przykładac.
A potem, Duncan tak skromnie piastował
Swą godność, tak był nieskalanie czystym
W pełnieniu swego wielkiego urzędu,
Że cnoty jego, jak anioły nieba,
Piorunującym głosem świadczyć będą
Przeciw wyrodnym sprawcom jego śmierci,
I litość, jako nowo narodzone
Nagie niemowlę lub cherub siedzący
Na niewidzialnych, powietrznych rumakach,
Wiać będzie w oczy każdemu okropny
Obraz tej zbrodni, by wiatr łzy osuszył.
Jeden, wyłącznie jeden tylko bodziec
Podżega we mnie tę pokusę, to jest
Ambicja, która przeskakując siebie,
Spada po drugiej stronie.

Źródło: William Szekspir, *Makbet*.

” William Szekspir

Makbet

Akt V Scena 5.

MAKBET

Dawno już smaku trwogi zapomniałem: Był czas, gdym drętwiał
słyszając głos puszczyka, Gdy przy słuchaniu powieści o strachach

Włos mi się jeżył i prężył na głowie, Jakby był żywy; czas ten prędko minął; Przeładowałem się okropnościami: Spoufalone z zgrozą zmysły moje Stępiały na wpływ wrażeń.

SEJTON

powraca

Co znaczyły
Te krzyki?

SEJTON

Panie, królowa umarła!

MAKBET

Powinna była umrzeć nieco później;
Czego się było tak śpieszyć z tą wieścią?
Ciągłe to jutro, jutro i znów jutro
Wije się w ciasnym kółku od dnia do dnia,
Aż do ostatniej głoski czasokresu;
A wszystkie wczora to były pochodnie,
Które głupocie naszej przyświecały
W drodze do śmierci. Zgaśnij, wątłe światło!
Życie jest tylko przechodnim półcieniem,
Nędznym aktorem, który swoją rolę
Przez parę godzin wygrawszy na scenie
W nicość przepada – powieścią idioty,
Głośną, wrzaskliwą, a nic nie znaczącą.

Źródło: William Szekspir, *Makbet*.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Tekst do ćwiczeń 2-3

” William Szekspir

Makbet

Akt I Scena 7.

MAKBET

Jeśli to, co się ma stać, stać się musi,
Niechby przynajmniej stało się niezwłocznie.
Gdyby ten straszny cios mógł przeciąć wszelkie
Dalsze następstwa, gdyby ten czyn mógł być
Sam w sobie wszystkim i końcem wszystkiego,
Tylko tu, na tej doczesnej mieliźnie,
O przyszłe życie bym nie stał. Lecz zwykle
W podobnych razach tu już kaźń nas czeka.
Krwawa nauka, którą dajem, spada
Na własną naszą głowę. Sprawiedliwość
Zwraca podaną przez nas czarę jadu
Do własnych naszych ust. Z podwójnych względów
Należy mu się u mnie bezpieczeństwo:
Jestem i krewnym jego, i wasalem.
To samo zbyt już przeważnie potępia
Taki postępek – lecz jestem, co więcej,

I gospodarzem jego, który winien
Drzwi zamknąć jego zabójcy, nie, owszem,
Sam mu do piersi zbójczy nóż przykładać.
A potem, Duncan tak skromnie piastował
Swą godność, tak był nieskalanie czystym
W pełnieniu swego wielkiego urzędu,
Że cnoty jego, jak anioły nieba,
Piorunującym głosem świadczyć będą
Przeciw wyrodnym sprawcom jego śmierci,
I litość, jako nowo narodzone
Nagie niemowlę lub cherub siedzący
Na niewidzialnych, powietrznych rumakach,
Wiać będzie w oczy każdemu okropny
Obraz tej zbrodni, by wiatr łzy osuszył.
Jeden, wyłącznie jeden tylko bodziec
Podżega we mnie tę pokusę, to jest
Ambicja, która przeskakując siebie,
Spada po drugiej stronie.

Źródło: William Szekspir, *Makbet*.

Ćwiczenie 2

Połącz w pary cytaty, które ilustrują rozterki Makbeta przed dokonaniem zbrodni, z ich objaśnieniami.

Ćwiczenie 3

Nazwij podane środki stylistyczne, zastosowane we fragmencie wypowiedzi Makbeta, oraz ich funkcję w kontekście dokonania przez niego zbrodni.

Tekst do ćwiczeń 4-5

” William Szekspir

Makbet

MAKBET

Nadcięty przez nas wąż, a nie zabity
Zrośnie się znowu, będzie, czym był wprzód,
Złość nasza biedna zostanie jak dawniej
Pod groźbą zębów jego jadowitych.
Ale niech raczej z fug wszystko wypadnie,
Dwa zginą światy, nim będziem pożywać
Chleb nasz wśród trwogi, spać wśród strasznych marzeń,
Które wstrząsają co noc naszą istotę.
Lepiej w mogile z umarłym spoczywać
Przez nas wysłanym, by spoczynek znaleźć,
Niż straszne męki, na torturach myśli,
Cierpieć bez końca. Duncan teraz w grobie
Usnął spokojnie po życia gorączce.
Zdrada dla niego złość swą wyczerpała,
Sztylet, trucizna i domowe spiski,
Obce napady, nic go dziś nie trwoży.

LADY MAKBET

Dobry mój panie, wypogódź spojrzenie,
Miej twarz spokojną wśród wieczornych gości.

MAKBET

Będę miał, droga, i ty miej ją, proszę.
Do Banqua obróć wszystkie twoje względy,
Daj mu pierwszeństwo słowem i wejrzeniem.
Gorzkie to chwile, w których nam potrzeba

W potoku pochlebstw myć nasze honory,
Na maski serca przemienić oblicza,
By się nie zdradzić.

LADY MAKBET

Nie myśl o tym więcej.

MAKBET

Dusza ma pełna niedźwiadków, o żono!
Wszak wiesz, że Banquo i jego Fleance żyją.

LADY MAKBET

Życia ich stempel nie jest przecie wieczny.

MAKBET

To mnie też krzepi; można ich dosięgnąć.
Bądź więc wesołą; nim swój lot klasztorny
Skończy nietoperz, zanim żuk pancerny,
Na głos Hekaty czarnej, sennym brzękiem
Poziewającą pieśń nocy wybąka,
Straszny a sławny spełni się czyn.

LADY MAKBET

Jaki?

MAKBET

Droga ma duszko, bądź niewinną wiedzy,
Póki spełnionej nie przykłaśniesz sprawie.
Przyjdź, ciemna nocy, owiń swoją szarfą
Czułe źrenice dnia litościwego,
A swoją krwawą, niewidzialną ręką
Potargaj węzły, co blednąc mi każą!
Światło ciemnieje; kruk ciągnie do lasu,
Dzienne stworzenia cichną, zasypiają,
Nocne potwory łupu szukać wstają.
Dziwisz się, widzę; chwilę cierpliwości:
Grzech sił dodaje dzieciom nieprawości.
A teraz, idźmy.

Źródło: William Szekspir, *Makbet*.

Ćwiczenie 4

Wyjaśnij znaczenie metafory węża, którą posługuje się Makbet w zacytowanym fragmencie.

Ćwiczenie 5

Na podstawie fragmentu scharakteryzuj postawę Lady Makbet wobec męża i popełnianych zbrodni. Posłuż się cytatami.

Tekst do ćwiczeń 6-7

” William Szekspir

Makbet

Akt V Scena 5.

MAKBET

Dawno już smaku trwogi zapomniałem:
Był czas, gdym drętwiał słysząc głos puszczyka,
Gdy przy słuchaniu powieści o strachach
Włos mi się jeżył i prężył na głowie,
Jakby był żywy; czas ten prędko minął;
Przeładowałem się okropnościami:
Spoufalone z zgrozą zmysły moje
Stępiały na wpływ wrażeń.

SEJTON

powraca

Co znaczyły
Te krzyki?

SEJTON

Panie, królowa umarła!

MAKBET

Powinna była umrzeć nieco później;
Czego się było tak śpieszyć z tą wieścią?
Ciągłe to jutro, jutro i znów jutro
Wije się w ciasnym kółku od dnia do dnia,
Aż do ostatniej głoski czasokresu;
A wszystkie wczora to były pochodnie,
Które głupocie naszej przyświecały
W drodze do śmierci. Zgaśnij, wątłe światło!

Życie jest tylko przechodnim połączeniem,
Nędznym aktorem, który swoją rolę
Przez parę godzin wygrawszy na scenie
W nicość przepada – powieścią idioty,
Głośną, wrzaskliwą, a nic nie znaczącą.

Źródło: William Szekspir, *Makbet*.

Ćwiczenie 6

Wyjaśnij, w jaki sposób Makbet uzasadnia fakt, że „zapomniał już smak trwogi”.

Ćwiczenie 7

Podaj co najmniej trzy przyczyny upadku Makbeta.

Ćwiczenie 8

Wyjaśnij, jaka zmiana zaszła w Makbecie po dokonaniu zbrodni na Duncanie. Posłuż się odpowiednimi cytatami.

Dla nauczyciela

Autor: Anna Grabarczyk

Przedmiot: Język polski

Temat: Analiza i interpretacja tekstu literackiego – ćwiczenia. *Makbet*: przyczyny upadku bohatera

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

4) rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje;

8) wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe;

9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji;

10) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje;

14) przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;

III. Tworzenie wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;

4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;

10) w interpretacji przedstawia propozycję odczytania tekstu, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów;

11) stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe;

12) wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej.

IV. Samokształcenie.

6. wybiera z tekstu odpowiednie cytaty i stosuje je w wypowiedzi;

9. wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny;

Lektura obowiązkowa

15) William Szekspir, Makbet, Romeo i Julia;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne. Uczeń:

- przygotowuje prezentacje na temat Makbeta i Lady Makbet;
- omawia przemianę, jaka zachodzi w bohaterze utworu;
- wyjaśnia najważniejsze przyczyny upadku Makbeta.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- z użyciem e-podręcznika;
- z użyciem komputera;
- dyskusja;
- stopklatka.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- e-podręcznik;

- tablica interaktywna lub rzutnik;
- komputery z dostępem do internetu dla uczniów.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Uczniowie zapoznają się z lekturą „Makbet” Williama Szekspira.
2. Tydzień przed zaplanowaną lekcją nauczyciel prosi uczniów o utworzenie dwóch grup. Każda z nich ma za zadanie przygotować krótkie prezentacje:
 - grupa 1: postać Makbeta;
 - grupa 2: postać Lady Makbet.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel zapoznaje uczniów z tematem lekcji i wspólnie z uczniami ustala cele zajęć i kryteria sukcesu.
2. Uczniowie formują utworzone przed lekcją grupy i przedstawiają swoje prezentacje. Nauczyciel dopowiada informacje i komentuje pracę grup.
3. Uczniowie zapoznają się z sekcjami „Wprowadzenie” oraz „Przeczytaj”. Tworzą notatkę dotyczącą przemiany, jaka zachodzi w bohaterze utworu.

Faza realizacyjna:

1. Uczniowie zapoznają się z mapą myśli zamieszczoną w sekcji multimedialnej i czytają polecenie 1. Rozpoczynają dyskusję na temat najważniejszych przyczyn upadku Makbeta. Uzasadniają w dyskusji przytoczone argumenty.
2. Praca w grupach: stopklatki. Uczniowie pracują w kilkusobowych zespołach. Przygotowują nieruchome sceny ilustrujące przemianę Makbeta. Prezentacje grup powinny ukazywać kolejne etapy metamorfozy bohatera.
3. Prezentacja i omówienie stopklatek na forum klasy.
4. Nauczyciel przechodzi do sekcji „Sprawdź się”. Dzieli uczniów na 3 grupy (lub więcej, w zależności od czasu, który pozostał na pracę z ćwiczeniami). Przydziela uczniom zadania i wyznacza czas na ich realizację. Po zakończeniu pracy weryfikuje poprawność odpowiedzi.

Faza podsumowująca:

1. Na zakończenie nauczyciel wyświetla polecenie 2 z sekcji „Mapa myśli”. Uczniowie wskazują cytaty, które ilustrują przedstawione na mapie myśli przyczyny upadku Makbeta. Nauczyciel komentuje.
2. Nauczyciel ponownie odczytuje temat lekcji i przeprowadza krótką rozmowę na temat spełnienia kryteriów sukcesu.

Praca domowa:

1. Korzystając z informacji zamieszczonych w sekcji „Przeczytaj” – „Jak pracować z tekstem literackim?” uczniowie redagują pracę argumentacyjną na co najmniej 250 słów na temat: Makbet – przyczyny upadku bohatera.

Materiały pomocnicze:

- Przemysław Mroczkowski, *Szekspir elżbietański i żywy*, Kraków 1966.
- Henri Fluchère, *Szekspir. Dramaturg elżbietański*, Warszawa 1965.

Wskazówki metodyczne

- Nauczyciel może wykorzystać medium w sekcji „Mapa myśli” do podsumowania lekcji.